

9. BĒRNU (0-14 GADI) UN PUSAUDŽU (15-17 GADI) VESELĪBAS STĀVOKLIS

Analizējot bērnu vispārējā veselības stāvokļa novērtējumu pēc primārās veselības aprūpes ārstu sniegtajiem datiem, būtiskas izmaiņas nav vērojamas. Sadalījums veselības grupās pa vecumiem saglabājas iepriekšējo gadu līmenī – nedaudz pieaugot I veselības grupai, samazinās bērnu īpatsvars II veselības grupā.

Pozitīva tendence saglabājas rādītājos saistībā ar krūts barošanu – pieaug zīdaiņu īpatsvars, kuri ilglaicīgāk tiek baroti ar krūti. Kopš 2000. gada zīdaiņu īpatsvars Latvijā, kuri saņēmuši krūts barošanu līdz 1 gada vecumam pieaudzis no 8,8% uz 20,8% 2009. gadā. Saslimstības struktūrā bērniem pirmajā dzīves gadā nozīmīgākās ir elpošanas sistēmas slimības un noteikti perinatālā perioda stāvokļi, būtisks samazinājums vai pieaugums atsevišķās slimības grupās nav vērojams.

Profilaktiskajās apskatēs bērniem visbiežāk tiek konstatēti dažādi redzes un stājas traucējumi, kas pieaug līdz ar bērnu vecumu. Stājas traucējumi pusaudžiem pieauguši no 112,8 uz 1000 apskatītiem pusaudžiem 2004. gadā līdz 139,1 – 2009. gadā, savukārt skolioze no 49,5 uz 62,7. Dažādi valodas traucējumi likumsakarīgi visbiežāk tiek novēroti pirmsskolas vecumā un 1. klasē, savukārt dažādi stājas traucējumi, kā arī skolioze ar bērnu vecumu pieaug.

Statistikas datus, kas atspoguļo bērnu mutes veselības stāvokli būtisks uzlabojums nav vērojams. Pēdējos gados praktiski nav mainījies KPE (kariozo, plombēto, izrauto zobu kopsumma pret pacientu skaitu) indekss pastāvīgajiem zobiem 6 un 12 gadus veciem bērniem, kā arī šis rādītājs joprojām ir augsts un nav izdevies to samazināt līdz 1,5, kā tas ir paredzēts PVO politikas pamatnostādnēs saistībā ar zobu veselību. Pēdējo 5 gadu periodā 12 gadus veciem bērniem vidējais KPE indekss bijis virs 3, 2008. un 2009. gadā šis rādītājs saglabājas nemainīgs un ir 3,0.

9. THE HEALTH STATE OF CHILDREN (0-14 YEARS) AND ADOLESCENTS (15-17 YEARS)

There are no significant changes according to the information about children's health status furnished by the primary care practitioners. Situation in the breakdown by health groups is the similar as previous years – proportion of 1st health group is increasing while the 2nd health group is decreasing.

Positive changes could be observed in Latvia regarding the infants' feeding – long-term breastfeeding continue increasing. Since year 2000 proportion of infants who have got breastfeeding until one year of age has been increasing from 8.8% to 20.8% in 2009. There are no significant changes in the morbidity of children at age under 1 year. The main diseases in the morbidity structure are respiratory system diseases and certain conditions originating in the perinatal period.

The most serious problems of preventive examination for children are eyesight and different posture disorders, which are increasing with age. Indicator – different posture disorders per 1000 examined adolescents – increasing from 112.8 (2004) to 139.1 (2009), scoliosis at the same time period – 49.5 to 62.7. The number of children with speech disorders is comparatively high of preschool children and children entering the 1st class.

There is not improvement in the indicators that characterize the children's oral health. The index of carious, filled and extracted teeth isn't changed considerably during the last years for 6 and 12 years old children. It is still very high and hasn't decreased till 1.5 according with WHO recommendations. For last 5 years index of carious, filled and extracted teeth of 12 years old children on average were over 3, in 2008 and 2009 it is constant – 3.

9.1. tabula JAUNDZIMUŠO UN VIENGADĪGO BĒRNU VESELĪBAS STĀVOKLIS LATVIJĀ¹
Table 9.1. THE STATUS OF NEWBORN'S AND 1-YEAR-OLD CHILDRENS HEALTH IN LATVIA¹

Latvijas statistiskais reģions	Novērošanā ņemto bērnu sadalījums veselības grupās, %					
	1. grupa		2. grupa		3. grupa	
Statistical region of Latvia	Division of observed children's by health groups, in %					
	1 st group		2 nd group		3 rd group	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Jaundzimušie / newborns						
Latvija	58,7	60,2	38,2	36,6	3,1	3,2
Rīgas	48,8	48,5	48,3	48,5	2,9	3,0
Pierīgas	64,0	65,0	32,1	31,5	3,8	3,5
Vidzemes	70,4	74,8	27,0	22,5	2,7	2,7
Kurzemes	62,6	67,6	33,6	28,6	3,9	3,8
Zemgales	69,5	71,2	28,4	26,1	2,1	2,8
Latgales	53,6	54,9	43,1	41,7	3,2	3,4
Viengadīgie / 1-year-old children's						
Latvija	58,0	60,5	38,4	36,2	3,6	3,2
Rīgas	51,7	52,6	44,8	44,3	3,5	3,1
Pierīgas	60,7	64,5	35,2	31,7	4,1	3,8
Vidzemes	67,4	71,0	29,6	26,0	3,0	3,1
Kurzemes	59,2	65,1	36,2	31,1	4,6	3,8
Zemgales	67,6	69,6	29,9	28,2	2,4	2,2
Latgales	53,8	54,7	43,0	42,0	3,3	3,3

9.2. tabula ZĪDAIŅU BAROŠANA LATVIJĀ¹
Table 9.2. INFANT'S BREAST-FEEDING IN LATVIA¹

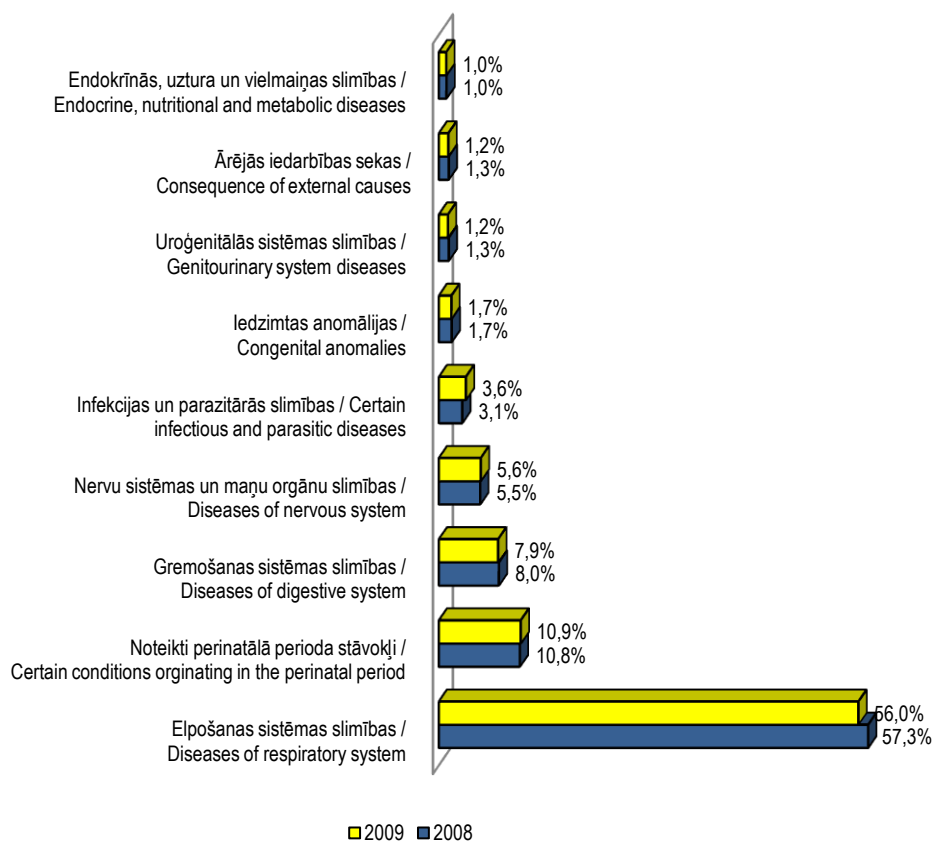
Latvijas statistiskais reģions	Bērnu īpatsvars, kuri saņēma krūts barošanu līdz:							
	6 nedēļām		3 mēnešiem		6 mēnešiem		12 mēnešiem	
Statistical region of Latvia	Specific weight of breastfed infants at age till:							
	6 weeks		3 months		6 months		12 months	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Latvija	91,2	91,7	73,5	74,7	48,9	50,8	18,9	20,8
Rīgas	93,4	94,2	78,2	79,2	54,9	56,2	21,7	23,0
Pierīgas	93,1	93,4	76,3	78,2	51,1	54,4	19,1	21,4
Vidzemes	91,8	92,6	72,9	75,0	47,8	51,8	19,6	20,5
Kurzemes	92,8	92,9	74,2	75,6	48,3	50,1	16,9	21,8
Zemgales	87,7	87,9	69,8	68,6	43,7	42,5	16,3	17,3
Latgales	83,4	84,0	59,6	62,4	35,8	39,5	14,7	16,9

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par bērnu veselības stāvokli”.
Data source: State statistical report „Report about health status of children”.

9.3. tabula BĒRNU LĪDZ 1 GADA VECUMAM SASLIMSTĪBA¹
Table 9.3. MORBIDITY OF CHILDREN AT THE AGE UNDER 1-YEAR¹

Latvijas statistiskais reģions Statistical region of Latvia	Gadījumu skaits Total number		Uz 1000 bērniem Per 1,000 children	
	2008	2009	2008	2009
Latvija	51093	50750	2222,9	2195,2
Rīgas	19194	17903	2430,5	2265,6
Pierīgas	8392	9450	2078,3	2298,7
Vidzemes	4357	4613	2077,7	2135,6
Kurzemes	6877	5770	2092,8	1823,6
Zemgales	5579	5984	1979,1	2063,4
Latgales	6694	7030	2350,4	2439,3

9.1. attēls BĒRNU SASLIMSTĪBAS STRUKTŪRA 1 DZĪVES GADĀ 2009. GADĀ¹, PROCENTOS (%)
Chart 9.1. STRUCTURE OF CHILDREN'S MORBIDITY DURING THEIR FIRST YEAR OF LIFE IN 2009¹, PERCENTAGE (%)

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par bērnu veselības stāvokli”.
Data source: State statistical report „Report about health status of children”.

9.4. tabula BĒRNU (0-14 GADI) UN PUSAUDŽU (15-17 GADI) VESELĪBAS STĀVOKLIS LATVIJĀ¹
Table 9.4. THE STATE OF CHILDREN'S (0-14 YEARS OLD) AND ADOLESCENTS (15-17 YEARS OLD) HEALTH¹

Latvijas statistiskais reģions	Novērošanā ņemto bērnu sadalījums veselības grupās, %					
	1. grupa		2. grupa		3. grupa	
Statistical region of Latvia	Division of observed children's by health groups, in %					
	1 st group		2 nd group		3 rd group	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Bērni (0-14 gadi)						
Latvija	57,8	58,0	38,4	38,2	3,8	3,7
Rīgas	49,5	49,9	46,4	46,1	4,1	4,0
Pierīgas	60,7	60,0	35,4	36,0	3,9	4,0
Vidzemes	66,6	66,6	30,2	30,5	3,2	2,9
Kurzemes	60,0	61,0	35,3	34,6	4,7	4,3
Zemgales	66,9	67,5	30,7	30,1	2,4	2,4
Latgales	53,2	54,4	42,8	41,6	4,0	4,0
Pusaudži (15-17 gadi)						
Latvija	59,0	58,6	37,4	37,7	3,6	3,7
Rīgas	48,6	48,8	46,3	45,7	5,1	5,5
Pierīgas	62,6	61,3	34,3	35,2	3,0	3,4
Vidzemes	68,6	68,3	28,8	29,0	2,6	2,7
Kurzemes	59,6	61,0	35,9	35,2	4,5	3,8
Zemgales	69,3	67,1	28,7	30,7	1,9	2,2
Latgales	53,8	54,0	42,8	42,7	3,4	3,3

9.5. tabula PUSAUDŽU PROFILAKTISKO APSKAŠU REZULTĀTI¹
Table 9.5. RESULTS OF CHILDREN'S PREVENTIVE EXAMINATIONS¹

Latvijas statistiskais reģions	No 1000 apskatītiem pusaudžiem:									
	pazemināta dzirde		pavājināta redze		valodas traucējumi		skolioze		stājas traucējumi	
Statistical region of Latvia	Per 1,000 examined adolescents:									
	hearing disorders		eyesight disorders		speech disorders		scoliosis		posture disorders	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
LATVIJA	4,4	3,8	122,8	130,0	7,7	7,7	61,7	62,7	136,3	139,1
Rīgas	6,6	4,0	108,5	113,9	9,9	7,1	95,2	92,4	144,5	140,5
Pierīgas	4,2	4,0	114,7	123,4	5,6	5,5	44,6	47,9	133,5	135,9
Vidzemes	3,0	3,3	115,4	117,9	5,3	6,7	42,6	44,1	140,5	132,1
Kurzemes	3,6	3,6	121,4	131,5	9,4	6,9	58,9	60,5	144,8	150,5
Zemgales	3,7	4,1	119,1	129,2	8,9	9,8	30,9	33,1	108,3	112,3
Latgales	3,3	3,7	164,8	172,1	5,8	11,0	72,6	73,6	141,3	159,3

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par bērnu veselības stāvokli”.
Data source: State statistical report „Report about health status of children”.

9.6. tabula BĒRNU PROFILAKTISKO APSKAŠU REZULTĀTI¹
Table 9.6. RESULTS OF CHILDREN'S PREVENTIVE EXAMINATIONS¹

Latvijas statistiskais reģions	No 1000 apskatītiem – atrasti veselības traucējumi							
	Bērniem līdz 14 gadu vecumam		tajā skaitā					
			Pirmsskolas vecumā		Iestājoties 1. klasē		Skolniekiem	
Statistical region of Latvia	Per 1,000 examined – with health disorders							
	Children at age till 14 years		including					
			Pre-school children		First class children		Schoolchildren	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Pazemināta dzirde / hearing disorders								
LATVIJA	5,0	4,5	4,6	4,3	4,9	4,4	4,8	4,3
Rīgas	4,9	3,9	4,8	4,2	4,5	4,2	4,9	3,5
Pierīgas	5,5	5,1	5,5	3,8	6,3	4,8	4,9	5,1
Vidzemes	4,9	5,3	4,8	4,6	6,2	5,6	4,5	5,1
Kurzemes	4,4	4,3	4,3	4,3	4,7	4,5	4,2	3,9
Zemgales	5,7	5,1	4,6	5,2	5,4	4,5	6,0	4,7
Latgales	4,3	4,3	3,4	4,3	2,9	3,4	4,6	4,0
Pazemināta redze / eyesight disorders								
LATVIJA	99,8	94,7	60,7	58,1	94,9	93,6	123,2	117,1
Rīgas	81,5	73,6	49,6	47,1	92,3	99,0	102,2	88,3
Pierīgas	96,7	92,6	65,2	63,7	83,7	82,3	117,1	112,0
Vidzemes	105,1	98,3	64,4	50,0	99,1	88,2	125,1	125,3
Kurzemes	91,1	97,5	51,9	59,0	85,2	83,3	114,3	122,1
Zemgales	104,6	98,7	71,0	60,5	103,2	91,9	123,3	121,3
Latgales	138,9	129,2	77,9	79,4	112,5	113,0	171,9	156,8
Valodas traucējumi / speech disorders								
LATVIJA	43,1	43,4	78,3	76,8	67,4	64,2	17,5	17,6
Rīgas	45,7	44,6	80,5	77,0	65,6	68,7	17,7	16,9
Pierīgas	44,5	43,9	75,4	72,6	72,3	55,4	19,0	17,9
Vidzemes	31,0	35,1	65,8	67,4	38,7	39,2	12,3	15,8
Kurzemes	42,9	43,2	75,8	72,7	72,6	60,4	18,0	20,6
Zemgales	45,8	44,6	83,1	85,8	68,5	67,8	20,5	16,6
Latgales	43,5	45,8	85,4	85,5	79,1	84,8	16,6	17,8
Skolioze / scoliosis								
LATVIJA	38,0	35,1	9,6	9,5	27,0	21,6	55,8	52,3
Rīgas	49,8	44,3	15,2	15,3	45,0	35,9	74,9	66,3
Pierīgas	29,5	30,3	5,0	6,1	15,2	11,6	45,3	46,7
Vidzemes	28,5	28,8	9,9	6,8	16,5	19,9	38,6	42,0
Kurzemes	31,5	32,0	9,5	9,3	27,4	24,3	44,5	45,9
Zemgales	27,5	20,4	4,4	2,6	24,6	13,9	40,3	31,4
Latgales	49,5	44,0	7,5	10,0	14,7	9,0	74,4	65,9
Stājas traucējumi / posture disorders								
LATVIJA	131,4	126,3	78,0	73,9	149,3	138,0	159,9	156,7
Rīgas	109,2	103,7	79,6	72,8	143,6	138,7	124,3	120,1
Pierīgas	151,7	147,8	87,7	86,1	157,9	130,8	189,3	192,3
Vidzemes	142,5	139,1	97,0	69,5	161,6	134,0	161,7	177,2
Kurzemes	141,9	141,0	68,1	70,8	183,8	154,1	179,2	180,5
Zemgales	126,2	114,1	72,1	69,3	129,1	143,0	155,3	135,6
Latgales	135,4	131,4	63,4	71,6	124,6	126,2	171,6	162,3

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par bērnu veselības stāvokli”.
Data source: State statistical report „Report about health status of children”.

9.7. tabula SEŠGADĪGO BĒRNU ZOBU STĀVOKLIS¹
Table 9.7. DENTAL STATUS OF CHILDREN¹

Latvijas statistiskais reģions	Pastāvīgo zobu KPE indekss ²		Piena zobu KPE indekss		Pacientu īpatsvars ar ortodontiskajām anomālījām, %		Pacientu īpatsvars ar patoloģisko periodontu, %	
	Index of carious, filled and extracted permanent teeth		Index of carious, filled and extracted deciduous teeth		Proportion of patients with orthodontic abnormalities, %		Proportion of patients with periodontal abnormalities, %	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
LATVIJA	0,6	0,6	3,9	4,0	15,3	15,0	11,6	11,0
Rīgas	0,9	0,7	4,7	4,1	15,4	13,7	11,1	11,5
Pierīgas	0,5	0,4	2,9	3,9	12,1	11,3	13,7	9,3
Vidzemes	0,5	0,3	4,0	4,2	17,3	14,0	13,0	12,1
Kurzemes	0,2	0,3	2,9	3,9	15,1	20,5	10,5	9,9
Zemgales	0,7	0,8	5,0	4,0	19,4	18,2	8,0	8,7
Latgales	0,5	0,4	3,1	2,9	15,1	15,5	16,0	15,5

9.8. tabula DIVPADSMITGADĪGO BĒRNU ZOBU STĀVOKLIS¹
Table 9.8. DENTAL STATUS OF CHILDREN¹

Latvijas statistiskais reģions	Pastāvīgo zobu KPE indekss		Piena zobu KPE indekss		Pacientu īpatsvars ar ortodontiskajām anomālījām, %		Pacientu īpatsvars ar patoloģisko periodontu, %	
	Index of carious, filled and extracted permanent teeth		Index of carious, filled and extracted deciduous teeth		Proportion of patients with orthodontic abnormalities, %		Proportion of patients with periodontal abnormalities, %	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
LATVIJA	3,0	3,0	1,3	1,2	24,1	23,1	18,0	17,4
Rīgas	2,7	2,6	2,3	1,9	20,5	19,6	16,0	15,2
Pierīgas	3,0	3,0	0,8	0,8	28,7	21,4	17,3	16,5
Vidzemes	3,7	3,6	0,5	1,0	29,2	30,1	31,2	34,2
Kurzemes	2,7	2,9	0,6	1,1	25,2	24,5	17,5	14,5
Zemgales	4,0	4,1	0,4	0,4	32,5	31,6	16,4	14,5
Latgales	2,7	3,2	0,6	0,8	18,1	22,5	17,3	18,6

¹ Datu avots: valsts statistikas pārskats „Pārskats par zobārstu darbu”.

Data source: State statistical report „Report about dental care”.

² KPE indekss – kariozo, plombēto un izrauto zobu kopsomma dalīta ar pacientu skaitu.